

Duurzaamheidsagenda 2015-2017

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2.1. Duurzaam wonen.....	4
2.2. Duurzame scholen.....	7
2.3. Duurzame afvalverwerking.....	9
2.4. Duurzame mobiliteit.....	10
2.5. Duurzame gemeentelijke organisatie.....	12
2.6. Duurzaam ondernemen.....	14
2.7. Duurzaam beheer openbare ruimte.....	16
Bijlage: energie, CO ₂ -uitstoot en afvalscheiding in de gemeente.....	18

Maart 2015

in opdracht van de gemeente opgesteld door:
Buro Bontenbal | www.burobontenbal.nl

1. Inleiding

Krimpen aan den IJssel ligt ingeklemd tussen de rivieren de Hollandsche IJssel en de Nieuwe Maas. Deze rivieren zijn al decennia lang een constante factor, evenals de scheepswerven die van de unieke ligging van de gemeente aan het water profiteren. Maar er is ook veel veranderd. Het aantal inwoners groeide de afgelopen eeuwen van tweehonderd in 1630 tot bijna negenentwintigduizend nu. Na de watersnoodramp werd als eerste bouwwerk van de Deltawerken de Stormvloedkering Hollandsche IJssel gebouwd en werd in 1958 de Algerabrug gerealiseerd. Daarna ging het snel en groeide de gemeente uit tot wat ze nu is. Nieuwe uitdagingen op het gebied van duurzaamheid dienen zich aan. Hoe gaat de gemeente deze uitdagingen aan?

Nieuwe uitdagingen

Waar in de tweede helft van de twintigste eeuw de bescherming tegen hoogwater om een oplossing vroeg, zo vragen de problemen van klimaatverandering, energieschaarste en grondstoffschaarste vandaag om een antwoord. Het is duidelijk dat dit antwoord niet alleen van het Rijk kan komen, maar ook van lokale overheden, bedrijven en burgers. De afgelopen jaren zien we een verschuiving van de aandacht van klassieke milieuthema's naar het onderwerp duurzaamheid, waarin niet alleen de ecologische, maar ook de sociale en economische aspecten meedoen. Niet alleen de bedreigingen, maar ook de kansen van duurzaamheid staan scherper op het netvlies. Tegelijkertijd zien we ook een veranderende rol van de overheid: ze schrijft minder voor, maar daagt meer uit; ze stuurt minder van bovenaf, maar legt verbindingen en faciliteert initiatieven van onderop.

In 2008 heeft de gemeente een Duurzaamheidsvisie 2009-2012 opgesteld en is aan de beleidsvoornemens die daarin zijn beschreven, uitvoering gegeven. In de voortgangsrapportages is daarvan verslag gedaan. In de gemeente is de afgelopen jaren onder andere gewerkt aan het energiezuiniger maken van woningen, het aanbrenge van openbare LED-verlichting en het stimuleren van schoon vervoer. De gemeentelijke organisatie heeft ingezet op duurzaam inkopen en op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het nieuwe raadhuis, dat een van de meest duurzame radhuizen van Nederland wordt. Daar zijn we trots op!

Uitvoeringsagenda

Maar het werk is nog niet af. Op basis van de Duurzaamheidsvisie zetten we ook deze

collegeperiode onze schouders eronder. Als gemeente kunnen we immers een belangrijke rol spelen in het versnellen van de transitie naar een meer duurzame economie. Het is belangrijk dat de gemeente binnen haar taken en bevoegdheden zo effectief mogelijk opereert. Concreet betekent dit dat de gemeente vooral die projecten moet oppakken die binnen haar invloedssfeer liggen en tot een maximaal resultaat leiden. Daarnaast is regionale samenwerking essentieel. Veel vraagstukken overstijgen de grenzen van de gemeente en regionale samenwerking is dan een voorwaarde voor en tegelijk een kans op meer succes.

Wat is duurzaamheid?

Het begrip duurzaamheid wordt op veel manieren gebruikt. Een veel gebruikte benadering is de 3p-benadering: people, planet, profit. Het gaat daarbij om sociale, ecologische en financiële duurzaamheid. De definitie die Gro Harlem Brundtland gaf aan duurzame ontwikkeling wordt ook vaak aangehaald: "een ontwikkeling die tegemoet komt aan de noden van het heden, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in het gedrang te brengen". Duurzaamheid kan daarom ook gedefinieerd worden als 'volhoudbaarheid': wat we als samenleving nu ondernemen mag niet ten koste gaan van de generaties die na ons komen. We kunnen dit ook positief formuleren: hoe kunnen we aan de volgende generaties iets nalaten waar we trots op kunnen zijn?

In deze duurzaamheidsagenda gaat het over ecologische duurzaamheid, waarbij uiteraard de sociale en financiële duurzaamheid belangrijke randvoorwaarden zijn.

In de Duurzaamheidsvisie zijn de volgende vijf strategische uitgangspunten voor het beleid genoemd:

- Duurzaamheid is het uitgangspunt in alle beleidsvelden.
- De gemeente heeft een voorbeeldfunctie.
- De focus ligt op beleidsmaatregelen op terreinen waar de gemeente het meeste invloed heeft.
- De gemeente werkt samen met alle partners, binnen en buiten de gemeente.
- Het instrument communicatie wordt gericht ingezet.

Na een aantal jaren actief met duurzaamheidsbeleid bezig te zijn geweest, kunnen we constateren dat duurzaamheid breed in de gemeentelijke organisatie verankerd is. Dat is ook de reden dat we geen nieuwe duurzaamheidsvisie opstellen, maar een beknopte uitvoeringsagenda presenteren waarin een beperkt aantal beleidsvoorstellen is opgenomen, voortbouwend op de Duurzaamheidsvisie. Deze uitvoeringsagenda is voor deze collegeperiode de kapstok waaraan het duurzaamheidsbeleid wordt opgehangen en brengt de focus aan. Juist omdat duurzaamheid steeds beter in de haarvaten van de gemeentelijke organisatie zit, is het mogelijk het aantal voorstellen te beperken tot die maatregelen die een stap verder gaan dan het huidige beleid of een speerpunt vormen.

Focus

Met diverse betrokkenen is de inhoud en uitvoering van de Duurzaamheidsvisie geëvalueerd. Ook bij de totstandkoming van deze uitvoeringsagenda is met hen gesproken. Dit heeft tot veel waardevolle inzichten en voorstellen geleid die terug te vinden zijn in deze uitvoeringsagenda. De betrokkenen hebben onder andere aangegeven dat de

economische kant van duurzaamheid meer aandacht verdient. Ook is aangegeven dat proactieve bedrijven en burgers beter betrokken moeten worden en er meer aandacht moet zijn voor de communicatie van behaalde resultaten. Deze aanbevelingen passen bij de doelstelling van het huidige college om te kiezen voor het maken van verbinding; verbindingen tussen burgers, bedrijven en de gemeente.

In het volgende hoofdstuk wordt voor een aantal belangrijke 'sectoren' een aantal concrete actiepunten gepresenteerd. Omdat duurzaamheid al goed verankerd is in alle beleidsvelden, is ervoor gekozen niet volledig te zijn, maar de belangrijkste nieuwe actiepunten te benoemen.

Initiatieven van onderop

Een andere reden waarom niet gekozen is voor een dichtgetimmerde duurzaamheidsagenda, is dat de gemeente graag initiatieven die bij proactieve bewoners en bedrijven zelf vandaan komen, wil faciliteren. Veel bewoners en bedrijven hebben goede en creatieve ideeën voor duurzame projecten, maar komen daar niet altijd mee verder. De gemeente kan soms een extra zetje geven door kennis in te brengen, regels aan te passen of de initiatieven met andere organisaties in contact te brengen. De duurzaamheidsagenda moet daarom een levend document blijven.

Communicatie

De afgelopen jaren zijn er in de gemeente veel duurzame resultaten geboekt. Soms zijn we te bescheiden geweest bij het benoemen van deze resultaten. Communicatie van de behaalde successen kan onszelf en anderen inspireren ook de volgende stap te zetten. De actiepunten uit deze duurzaamheidsagenda moeten daarom niet alleen uitgevoerd worden, maar ook enthousiast worden uitgedragen.

2.1. Duurzaam wonen

In woningen is veel energie op een rendabele manier te besparen. Een goede woningisolatie verdient zich in een paar jaar terug, het plaatsen van zonnepanelen op woningen is financieel aantrekkelijk en energiezuinige apparaten en verlichting helpen het energieverbruik verder omlaag te brengen. Goed voor het milieu en de portemonnee van onze inwoners. In het Energieakkoord is een ambitieuze doelstelling opgenomen om per jaar 300.000 woningen in Nederland energiezuiniger te maken. Een ambitieuze opgave, die ook in onze gemeente gestalte moet krijgen.

Circa 45% van het (primaire) energieverbruik in de gemeente komt op rekening van particuliere huishoudens. Het energieverbruik in een woning is deels afhankelijk van de fysieke kenmerken van de woning, deels van het gedrag van de bewoners en deels van de apparatuur en installaties die zijn aangeschaft en geïnstalleerd. Projecten die worden uitgevoerd om woningen te verduurzamen, moeten integraal vanuit deze drie aspecten worden ingericht. Isolatie van woningen moet samengaan met bewustwording van bewoners, het gebruik van duurzame warmte en duurzame opwekking van elektriciteit.

Bestaande bouw

In de gemeente staan circa 12.300 woningen, waarvan 58% koopwoningen betreft, 38% sociale huurwoningen en 4% particuliere huurwoningen. Op dit moment heeft 57% van de woningvoorraad in de gemeente een (indicatief) energielabel van A, B of C. Stimuleren, informeren en verleiden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het energiezuiniger maken van woningen. Een gerichte aanpak waarbij bewoners in een specifieke wijk worden benaderd met een op maat gemaakt pakket aan maatregelen en wordt geholpen bij de uitvoering, is een kansrijke methode. Bewoners bij wie de maatregelen zijn uitgevoerd, kunnen als ambassadeurs een bijdrage leveren. Het buurtgericht aanbieden van warmtescans van woningen kan bewoners inzicht geven in de energieprestatie van hun woning en aanzetten tot energiebesparing.

Het grootste deel van de woningen in de sociale huursector is in bezit van woningcorporatie QuaWonen. Deze woningcorporatie heeft de stevige ambitie om haar woningen stap voor stap richting een energieneutrale woningvoorraad te verbeteren. Daarmee heeft de gemeente in QuaWonen een

goede partner in de verduurzaming van de woningvoorraad in de gemeente.

De woningvoorraad van QuaWonen heeft een gemiddeld energielabel D en gaat stap voor stap richting een energieneutraal, zo is de ambitie van QuaWonen. In de Prestatieafspraken 2015-2018 tussen de gemeente en QuaWonen is afgesproken dat de partijen jaarlijks bespreken welke energieprojecten worden uitgevoerd. QuaWonen is van plan om, afhankelijk van de beschikbare financieringscapaciteit, de komende drie jaar ruim 200 huurwoningen met E-, F- of G-label op te waarderen naar een B-label. In 2014 heeft QuaWonen reeds zo'n 150 woningen in de Doornenbuurt energiezuinig gerenoveerd.

Nieuwbouw

In de periode 2015-2017 zullen naar verwachting circa 181 nieuwe woningen gebouwd worden. Nieuwbouwwoningen dienen tenminste te voldoen aan de eisen van het Bouwbesluit. De eisen op het gebied van de energieprestatie van een nieuwbouwwoning zijn per 1 januari 2015 aangescherpt tot een EPC van 0,4 (daarvoor: 0,6). Daarnaast worden scherpere eisen gesteld aan de thermische schil (isolatie) van een woning: een Rc-waarde van minimaal 3,5 m²K/W voor de vloer, 4,5 m²K/W voor de gevel en 6,0 m²K/W voor het dak. Tot op heden was de inzet van de gemeente erop gericht om bij nieuwbouwwoningen waar mogelijk een EPC te realiseren van 0,4. De gemeente liep hiermee vooruit op de landelijke norm die per 1 januari 2015 is ingegaan.

Bij het stellen van een scherpere energieprestatie-eis moet bedacht worden, dat de gemeente geen duidelijke wettelijke grond heeft om meer te vragen dan het Bouwbesluit voorschrijft. In het geval de gemeente grond verkoopt, staat zij hierin wel wat

sterker. Daarnaast is het van belang dat de gemeente niet minder aantrekkelijk wordt voor nieuwbouwprojecten. De gemeente kan te allen tijde het gesprek aangaan en ontwikkelaars stimuleren duurzame woningen te realiseren, in het belang van de koper en het milieu. Waar vooral extra aandacht aan moet worden besteed, is een goede isolatie van de woning, de zogenaamde thermische schil. Een woning heeft een levensduur van een aantal decennia en dat betekent dat vooral de gebouwschil vanaf realisatie in goede staat moet zijn. Installaties kunnen later vervangen worden of voor het eerst toegepast. In een woning met een zeer goede isolatie is bijna geen verwarming meer nodig.

Actiepunten

Bestaande koopwoningen

1. In regionaal verband wordt een energieloket ingericht waar bewoners voor een onafhankelijk en deskundig maatwerkadvies terecht kunnen. Het energieloket helpt bewoners van A tot Z met het nemen van energiebesparende maatregelen.
2. In regionaal verband wordt een speciaal op VvE's (circa 70 in de gemeente) gericht ondersteuningsaanbod uitgewerkt. VvE's krijgen de mogelijkheid deel te nemen aan de cursus 'VvE's met energie'.
3. De gemeente start in 2015 met een pilotproject waarin de bewoners van een specifieke wijk worden benaderd voor een verduurzamingsproject. Een warmtescan van de woningen in deze wijk kan een eerste stap zijn. Samen met een ter zake kundige partij wordt een aanbod op maat gemaakt en begeleiding aangeboden om energiebesparende maatregelen te nemen. Is deze aanpak succesvol, dan wordt deze de jaren daarna gecontinueerd. Via de wijkplatforms kunnen bewoners hun wijk aanmelden.
4. De gemeente trekt samen met andere gemeenten uit de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag op om in samenwerking met de Provincie Zuid-Holland het potentieel van restwarmtebenutting in de provincie en restwarmtelevering in de gemeente te onderzoeken.

5. Met woningcorporatie QuaWonen onderzoeken we of het mogelijk is om, wanneer QuaWonen woningen renoveert of verbetert, koopwoningen in de buurt daarvan mee te laten liften met de te nemen energiebesparende maatregelen.
6. Bewoners kunnen via de digitale wijkplatforms en de (sprekuren van de) wijkwethouders hun ideeën, plannen en initiatieven voor het verduurzamen van woningen en/of de leefomgeving aan de gemeente voorleggen. Lokale duurzaamheidsinitiatieven op straat- of buurtniveau worden ondersteund met een kleine bijdrage van € 500 voor de opstartfase. Met deze bijdrage kunnen initiatiefnemers een deel van de kosten voor werving (flyers, zaalhuur, website, enquête) dekken.
7. We gaan samen met makelaars kijken hoe we het treffen van energiebesparende maatregelen kunnen stimuleren tijdens de koop van een woning.
8. De gemeente continueert haar ondersteuning van de collectieve inkoopactie van zonnepanelen, Samen Zonne-Energie.
9. Binnen het SVn-fonds wordt € 300.000 gereserveerd voor het verstrekken van aantrekkelijke duurzaamheidsleningen voor inwoners van de gemeente die hun woningen willen verduurzamen.
10. In 2016 doet de gemeente opnieuw mee aan de Energy Battle, waarin gezinnen uit verschillende gemeenten vier weken lang zo energiezuinig mogelijk proberen te leven.

Sociale huur

11. De gemeente overlegt halfjaarlijks met QuaWonen over de voortgang van de ambities van QuaWonen om haar woningvoorraad energiezuiniger te maken. Sociale duurzaamheid en de (sociale) kwaliteit van de leefomgeving worden daarin meegenomen. Samen bekijken zij welke knelpunten kunnen worden opgelost en hoe beide elkaar kunnen versterken.
12. De gemeente onderzoekt samen met QuaWonen of de inzet van energiecoaches die huurders advies geven bij het nemen van energiebesparende maatregelen, haalbaar en effectief

kan zijn. Als dat het geval is, worden energiecoaches ingezet.

Nieuwbouw

13. De gemeente blijft, conform de afspraken die in het convenant 'Verbeteren Energieprestatie Nieuwbouw' van de Stadsregio zijn gemaakt, in het overleg met ontwikkelaars nadrukkelijk de wens uitspreken dat zij een extra prestatie leveren op het gebied van duurzaam bouwen. Vooral een goede thermische schil is belangrijk.

14. Bij woningbouwprojecten groter dan 50 woningen wordt in een vroeg stadium met ontwikkelaars overlegd over de mogelijkheden van duurzaam bouwen. De gemeente organiseert een bijeenkomst waarin verschillende innovatieve en duurzame woningbouwprojecten gepresenteerd worden door de bouwers daarvan, gecombineerd met een bezoek aan het Innovatiecentrum Duurzaam Bouwen.

Planning en budget

Actiepunt	Inhoud	Verantwoordelijke afdeling	Externe Partijen	2015				2016				2017			
				Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1.1	Regionaal energieloket	Ruimte	Regionale Samenwerking												
1.2	Ondersteuningsaanbod VvE's	Ruimte	Regionale Samenwerking												
1.3	Pilotproject energiebesparing particuliere woningen	Ruimte	Regionale Samenwerking												
1.4	Onderzoek potentieel restwarmtebenutting	Ruimte	MRDH, OKK												
1.5	Verbetering energieprestatie koopwoningen i.s.m.	Ruimte	QuaWonen												
1.6	Bewonersinitiatieven faciliteren	Ruimte	Bewoners												
1.7	Makelaars inschakelen bij energiebesparing	Ruimte	Makelaars												
1.8	Collectieve inkoopactie zonnepanelen	Ruimte	Regionale Samenwerking												
1.9	Duurzaamheidslening	Ruimte	SVn												
1.10	Energy Battle	Ruimte	Bewoners												
1.11	Voortgangsoverleg energiezuinige woningvoorraad	Ruimte	QuaWonen												
1.12	Onderzoek naar inzet energiecoaches	Ruimte	QuaWonen												
1.13	Stimulering duurzame nieuwbouw	Ruimte	Particulieren, aannemers,												
1.14	Duurzame nieuwbouw bij > 50 woningen	Ruimte	Aannemers, QuaWonen												

2.2. Duurzame scholen

In de gemeente zijn dertien scholen gehuisvest in vijftien schoolgebouwen. Als de energiekosten van deze schoolgebouwen verlaagd kunnen worden, blijft er meer geld over voor andere onderwijsactiviteiten. In veel scholen kan tegelijkertijd ook het binnenmilieu verbeterd worden. Een betere verlichting, luchtkwaliteit en temperatuur zorgen voor betere leerprestaties van leerlingen en een gezondere werkomgeving voor leerkrachten.

Green Deal

De afgelopen jaren is er door het Rijk al veel gedaan om de energieprestatie en binnenmilieu van schoolgebouwen te verbeteren, vooral via de Frisse Scholencampagne. Het Rijk stelt goede informatie en instrumenten ter beschikking die kunnen worden gebruikt om een plan van aanpak op te stellen. Daarnaast is een groot aantal aansprekende voorbeelden beschikbaar. De Frisse Scholencampagne richtte zich op nieuwbouw, renovatie en bestaande gebouwen.

Recent is een Green Deal Verduurzaming Schoolgebouwen afgesloten tussen het Rijk, de VNG, Klimaatverbond, de PO-Raad, de VO-Raad en Ruimte OK. De Green Deal is bedoeld om schoolbesturen te ondersteunen bij hun ambities om energie te besparen en de kwaliteit van het binnenmilieu te verbeteren. De ondertekenaars gaan scholen adviseren en helpen bij het verduurzamen. In januari 2015 presenteren de ondertekenaars hun eerste acties. In regionaal verband wordt onderzocht of deze Green Deal in een gezamenlijk regionaal project kan worden uitgewerkt.

Nieuwe situatie per 1 januari 2015

Per 1 januari 2015 is een nieuwe situatie ontstaan in de bekostiging van het buitenonderhoud en de aanpassing van schoolgebouwen. Deze is namelijk overgeheveld van gemeenten naar schoolbesturen. Dat betekent dat schoolbesturen meer zelfstandigheid hebben gekregen in het nemen van beslissingen om te investeren in energiebesparende

maatregelen. Omdat schoolbesturen in het primair onderwijs alleen verantwoordelijk waren voor het binnenonderhoud en niet vanuit hun exploitatiebudget investeringen in energiebesparing konden bekostigen, was dit tot voor kort niet goed mogelijk. Daarin is dus verandering gekomen.

De gemeenten blijven verantwoordelijk voor het bieden van geschikte huisvesting door nieuwbouw of uitbreiding. Het investeringsverbod voor schoolbesturen verandert niet. Een schoolbestuur mag dus geen uitgaven doen voor nieuwbouw. Voor investeringen in duurzame maatregelen die boven de eisen uit het Bouwbesluit gaan, lijkt het Rijk echter een uitzondering te willen maken, onder voorwaarde dat deze investeringen worden terugverdiend en schoolbesturen geen financiële risico's lopen.

Actiepunten

1. In 2016 organiseert de gemeente een bijeenkomst voor de schoolbesturen met experts over de mogelijkheden voor verduurzaming van de schoolgebouwen. Schoolbesturen kunnen daarnaast hun eigen kennis en ervaringen met elkaar delen.
2. In regionaal verband wordt onderzocht of de Green Deal Verduurzaming Schoolgebouwen in een gezamenlijk regionaal project kan worden uitgewerkt.
3. In de Onderwijshuisvestingsvisie wordt een aparte paragraaf gewijd aan het onderwerp duurzaamheid.

Planning en budget

Actiepunt	Inhoud	Verantwoordelijke afdeling	Externe Partijen	2015				2016				2017				
				Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
2.1	Bijeenkomst schoolbesturen	Samenleving	Schoolbesturen													
2.2	Uitwerking Green Deal Verduurzaming	Samenleving	Regionale Samenwerking													
2.3	Duurzaamheid in onderwijshuisvestingsplan	Samenleving														

2.3. Duurzame afvalverwerking

Grondstoffen worden steeds schaarser en de mogelijkheden om waardevolle grondstoffen door recycling terug te winnen uit afval worden steeds groter. Hoewel het verbranden van afval bruikbare restwarmte oplevert, is het verstandiger om waardevolle grondstoffen terug te winnen en opnieuw te gebruiken voor de productie van nieuwe producten. Hiermee kunnen kosten worden bespaard en het milieu is ermee geholpen.

Het huishoudelijke afval bestaat voor een belangrijk deel uit goed te scheiden materialen, zoals gft, glas, papier, plastic en textiel. Bij de meeste gemeenten is sprake van bronscheiding: burgers bieden hun afval deels gescheiden aan door deze naar een container te brengen of gescheiden te laten ophalen door de gemeente. Vervolgens wordt het afval aangeboden voor verdere verwerking.

Trendbreuk

In het Landelijk Afvalbeheer Plan is vastgelegd dat in 2015 65% van het huishoudelijk afval bij de bron moet worden gescheiden. In 2020 moet dit 75% zijn. De gemeente realiseerde in 2012 een percentage van 43% gescheiden inzameling, een percentage dat al enige jaren redelijk constant is. Ook het volume huishoudelijk restafval per inwoner is de afgelopen jaren grofweg gelijk gebleven. Er is dus een trendbreuk nodig: om de doelstelling van 65% te realiseren, moet de gemeente inzetten op een ander systeem van afvalscheiding- en inzameling.

Omgekeerd inzamelen

In steeds meer gemeenten wordt een nieuwe aanpak van afvalinzameling, 'omgekeerd inzamelen', met succes toegepast. Het principe is eenvoudig: de waardevolle grondstoffen zoals

kunststoffen, papier en gft worden door de gemeente bij de inwoners thuis opgehaald en het restafval moet naar een daarvoor bestemde container gebracht worden. Op dit moment is dat andersom: waardevolle afvalstromen moeten door de inwoners zelf worden weggebracht. Omgekeerd inzamelen zorgt voor een positieve prikkel om enerzijds zoveel mogelijk afval te scheiden en anderzijds zo min mogelijk restafval te produceren. Door de toepassing van dit systeem is een toename van het scheidingspercentage met 10 tot 20% binnen een jaar goed mogelijk. Daarnaast zorgt dit systeem voor lagere kosten van afvalverwerking en voor een grote milieuwinst.

Actiepunten

1. In het tweede kwartaal van 2015 presenteert het College een nieuwe Afvalvisie aan de gemeenteraad. Deze Afvalvisie bevat een nieuw inzamelmodel, zodat de gemeente de gewenste trendbreuk kan realiseren. De visie wordt separaat behandeld in de raadsvergadering van juni 2015.
2. Voor basisscholen die dat willen, faciliteert de gemeente afvaleducatielessen, waarin leerlingen op een speelse en interactieve manier iets geleerd wordt over afvalscheiding en zwerfafval.

Planning en budget

Actiepunt	Inhoud	Verantwoordelijke afdeling	Externe Partijen	2015				2016				2017				
				Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
3.1	Afvalvisie	Ruimte	NV Mak													
3.2	Afvaleducatie op basisscholen	Ruimte	Schoolbesturen													

2.4. Duurzame mobiliteit

Inwoners zijn de afgelopen decennia steeds mobieler geworden. Naast de voordelen van mobiliteit zijn er ook nadelen, zoals de verslechtering van het leefmilieu door de uitstoot van luchtverontreinigde stoffen door auto's. Een slechte luchtkwaliteit heeft een negatief effect op de gezondheid van mensen. Daarnaast is de Algeracorridor een belangrijk knelpunt in de doorstroming van het verkeer in de regio Rotterdam-Rijnmond. Door andere vormen van vervoer te kiezen, kunnen files worden voorkomen en gaat de luchtkwaliteit erop vooruit.

In 2013 heeft de gemeente haar Verkeer- en vervoersvisie Krimpen aan den IJssel gepresenteerd. Daarin wordt beschreven hoe het verkeer- en vervoerssysteem er tot 2025 uit moet zien. Naast veiligheid en bereikbaarheid is leefbaarheid één van de drie speerpunten. De gemeente hanteert daarbij de volgende principes. voor de korte, lokale verplaatsingen zet de gemeente in op de fiets. Voor de lange, regionale, verplaatsingen heeft het openbaar vervoer de voorkeur. Wanneer het moet, is de auto altijd te gebruiken, waarbij de voorkeur uitgaat naar schone of elektrische voertuigen.

Fiets

Fietsen is gezond en duurzaam. Al 61% van de interne verplaatsingen in Krimpen aan den IJssel wordt met de fiets uitgevoerd. De gemeente stimuleert en faciliteert het fietsgebruik door te werken aan een kwalitatief goede fietsinfrastructuur. Naast goede fietspaden wordt gewerkt aan goede verlichting, voldoende stallingvoorzieningen bij belangrijke bestemmingen en OV-haltes, en worden nieuwe fietsverbindingen aangelegd. In regionaal verband wordt de haalbaarheid onderzocht van een fietsveer tussen Krimpen en IJsselmonde/Ridderkerk.

Openbaar vervoer

De gemeente wil het huidige aanbod van openbaar vervoer behouden en waar dat mogelijk is nog verder versterken. Het openbaar vervoer binnen de gemeente wordt in samenwerking met andere gemeenten regionaal aanbesteed. De huidige concessie loopt tot 2019. In de concessie zijn emissie-eisen voor het wagenpark opgenomen. In 2012 sloten het Rijk en gemeenten daarnaast een Green Deal waarin zij afspraken dat stadsbussen in 2025 emissievrij zijn. Het is belangrijk dat de gemeente binnen de Metropoolregio blijft

aandringen op emissievrije stadsbussen. De gemeente maakt daarnaast werk van goede overstapmogelijkheden met andere vervoersmodaliteiten, bijvoorbeeld door de stalling van fietsen te verbeteren en onderzoek naar een uitbreiding van de P+R bij het busstation.

Krimpen aan den IJssel is aangesloten op de Waterbus (de verbinding tussen Dordrecht en Rotterdam). De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om het vervoer over water uit te breiden.

Schoon rijden

In 2012 heeft de Stadsregio Rotterdam het project 'Schoon op weg' geïnitieerd met het doel de emissies van motorvoertuigen in de Stadsregio nog verder te reduceren dan we op basis van het Europees beleid mogen verwachten. Het programma bevat verschillende maatregelen, zoals het stimuleren van elektrisch rijden en het uitbreiden van het aantal P+R-terreinen. De afgelopen jaren is voortvarend uitvoering gegeven aan het project. In het eerste half jaar van 2015 gaat de Stadsregio nog door met dit programma. Dan zal het programma zich vooral richten op een bedrijfsbenadering om duurzame mobiliteit te stimuleren en het realiseren van de infrastructuur voor elektrisch rijden.

In de Stadsregio is stevig ingezet op realiseren van laadpunten voor elektrische auto's in de openbare ruimte. In het Beleidsdocument Oplaainfrastructuur (2013) heeft de gemeente aangegeven te streven naar 8 oplaadpunten voor eind 2014 in de gemeente. Het plaatsen van oplaadpunten vindt plaats op basis van aanvragen van bezitters van elektrische auto's. Tot eind 2015 maakt de gemeente gebruik van het inkoopcontract dat de Gemeente Rotterdam heeft gesloten voor de installatie van laadpalen en dat door de hele regio

wordt gebruikt. De Metropoolregio overweegt een nieuwe aanbesteding uit te schrijven. Het is belangrijk om als gemeente aan te sluiten bij de initiatieven vanuit de Metropoolregio om schone mobiliteit te stimuleren.

Actiepunten

1. De gemeente gaat door met het faciliteren van de aanleg van openbare oplaadpunten voor elektrische auto op basis van aanvragen. Daarbij wordt voor zover dat mogelijk is gestreefd naar een redelijke prijs 'aan de pomp'.
2. Onderzocht wordt hoe het openbaar vervoer over water nog kan worden verbeterd. Ook wordt de haalbaarheid onderzocht van een

fietsveer tussen Krimpen aan den IJssel en Ridderkerk.

3. Onderzocht wordt of een beperkte uitbreiding van de P+R mogelijk is als onderdeel van een herinrichting van de omgeving van het busstation.
4. De gemeente werkt nauw samen met de Vervoersautoriteit van de Metropoolregio om duurzame mobiliteit in de gemeente te stimuleren.
5. Jaarlijks organiseert de gemeente een Opstapdag, waar inwoners kunnen proeven aan elektrisch vervoer (auto, scooter, fiets). Deze dag wordt samen met fietshandelaren, autodealers en andere partijen georganiseerd.

Planning en budget

Actiepunt	Inhoud	Verantwoordelijke afdeling	Externe Partijen	2015				2016				2017					
				Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4		
4.1	Facilitering openbare oplaadpunten	Ruimte	Regionale Samenwerking														
4.2	Verbetering openbaar vervoer over water	Ruimte	MRDH,														
4.3	Onderzoek uitbreiding P+R	Ruimte															
4.4	Duurzame mobiliteit in de Metropoolregio	Ruimte	Regionale Samenwerking														
4.5	Jaarlijkse Opstapdag	Ruimte	Jeroen van Gent,														

2.5. Duurzame gemeentelijke organisatie

De gemeente wil op het gebied van de duurzaamheid zelf het goede voorbeeld geven. De gemeentelijke organisatie betreft in 2015 het nieuwe raadhuis, dat één van de meest duurzame raadhuisen van Nederland is. Het personeel van de gemeente heeft de afgelopen maanden meegedaan aan een energiebesparingscompetitie en er is ervaring opgedaan met elektrisch rijden. In de verschillende gemeentelijke gebouwen zijn de afgelopen jaren waar dat mogelijk was, energiebesparende maatregelen getroffen. Datzelfde geldt voor de openbare verlichting en pompgebouwen. De komende jaren wordt op de ingeslagen weg voortgegaan.

Gemeentelijke gebouwen

Het huidige beleid is dat de gemeente alle energiebesparende maatregelen waarvan de terugverdientijd van de extra investeringen binnen 20 jaar vallen, op natuurlijke momenten uitvoert. Om een goed inzicht in het energieverbruik van alle gebouwen te krijgen, kan een energiemanagementsysteem behulpzaam zijn, geholpen door de installatie van een slimme meter bij elk pand. Sommige panden bieden een goede mogelijkheid om duurzame energie op te wekken. Deze mogelijkheid moet worden verkend. Ook kan worden onderzocht of het energie- en installatiebeheer van gemeentelijke gebouwen ondergebracht kan worden bij een Energy Service Company (ESCo).

Duurzaam inkopen

De gemeente koopt 100% duurzaam in, zo is afgesproken in het Inkoopbeleid 2014. Duurzaam inkopen betekent dat in elke aanbesteding duurzaamheidsaspecten worden opgenomen. Duurzaamheid wordt expliciet meegenomen bij de beoordeling van ondernemers en aanbiedingen door dit aspect op te nemen in de selectie- en gunningscriteria, en ook in de te sluiten overeenkomsten. Daarnaast biedt een goede samenwerking in de Metropoolregio een kans om door gezamenlijk inkopen van gemeenten niet alleen op kosten te besparen, maar ook om duurzaamheid en werkgelegenheid te stimuleren.

Openbare verlichting

In de gemeente zijn er circa 7.500 lichtmasten en 8.500 lampen. Wanneer armaturen vervangen moeten worden, wordt al standaard LED-verlichting toegepast. Inmiddels is circa 30% van de lampen LED. Waar dat mogelijk is, wordt verlichting gedimd. Ook bij verkeersregelinstallaties wordt

LED-verlichting toegepast. De vervanging van verlichting voor een zuinigere variant vindt plaats binnen het huidige onderhoudsbudget. Daarin wordt uitgegaan van een gemiddelde levensduur van circa 15 jaar voor een armatuur. Wanneer een versnelde vervanging wenselijk is om daarmee energiebesparing te realiseren, moet er investeringsbudget vrijgemaakt worden om dit mogelijk te maken.

Mobiliteit

Hoewel het gemeentelijk wagenpark klein is, wordt bij de aanschaf van een nieuw voertuig, wanneer dat mogelijk en haalbaar is, gekozen voor een elektrisch voertuig.

Actiepunten

1. Een energiemanagementsysteem wordt geïntroduceerd, waarbij met behulp van slimme meters het energieverbruik gemonitord kan worden en energiebesparingsmaatregelen getroffen kunnen worden.
2. Onderzocht wordt of het energie- en installatiebeheer van gemeentelijke gebouwen ondergebracht kan worden bij een Energy Service Company (ESCo).
3. In deze collegeperiode wordt onderzocht of tenminste twee gemeentelijke panden, naast het nieuwe raadhuis, van zonnepanelen kunnen worden voorzien.
4. De gemeente onderzoekt de mogelijkheid om de openbare verlichting versneld energiezuiniger te maken. Zij stelt een businesscase op waarin de extra investeringen worden vergeleken met de te realiseren kostenbesparing en duurzaamheidswinst. Een gebiedsgerichte aanpak, waarbij verschillende wijken de komende jaren één voor één worden aangepakt, behoort tot de onderzoeksopties.

- Bedrijventerrein Stormpolder is één van de gebieden die als eerste aan bod kunnen komen.
5. Op momenten dat gemeentelijke verlichting bij buitensportvoorzieningen vervangen moet worden zetten we in op LED verlichting. De sportvelden van het Koag / Krimpenerwaardcollege zijn het eerste concrete project waar dit aan de orde is.
 6. Onderzocht wordt of de toepassing van wit asfalt om daarmee te kunnen besparen op openbare verlichting, haalbaar is.
 7. In elke uitgave van het gemeentelijk magazine De Klinker wordt in een nieuwe rubriek duurzaamheidsnieuws vanuit de gemeente gemeld. Deze informatie wordt ook via social media (Facebook, Twitter) verspreid.
 8. In het nieuwe raadhuis gaan we afval gescheiden inzamelen.
 9. Wanneer dat mogelijk en financieel redelijk is, kiest de gemeente bij aanschaf van nieuwe voertuigen voor elektrisch rijden.

Planning en budget

Actiepunt	Inhoud	Verantwoordelijke afdeling	Externe Partijen	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
5.1	Energiemanagementsysteem gemeentelijke	I&V													
5.2	ESCo	I&V	Regionale Samenwerking												
5.3	Zonnepanelen op tenminste twee gemeentelijke	I&V													
5.4	Versneld energiezuiniger maken openbare	Ruimte	Regionale Samenwerking												
5.5	Toepassen LED bij buitensportvoorzieningen	Samenleving	Sportverenigingen												
5.6	Onderzoek naar wit asfalt	Ruimte													
5.7	Communicatie gemeentelijk duurzaamheidsnieuws	Alle afdelingen													
5.8	Gescheiden afvalinzameling nieuwe raadhuis	I&V													
5.9	Elektrische gemeentelijke voertuigen	Ruimte													

2.6. Duurzaam ondernemen

De laatste vijf jaar heeft het bedrijventerrein Stormpolder een nieuwe impuls gekregen. Waar het eerder leek dat industriële bedrijvigheid Krimpen aan den IJssel zou verlaten, is de afgelopen jaren juist een terugkeer van productieactiviteiten te zien. De maritieme industrie groeit en het bedrijventerrein bloeit verder op. Stormpolder huisvest nu circa 200 bedrijven die actief zijn in de scheepsbouw, handel, reparatie, bouw en zakelijke dienstverlening. De bedrijven willen duurzaam ondernemen. Hoe kan de gemeente hen hierbij faciliteren?

Overheid en bedrijfsleven werken goed samen om Stormpolder (inclusief Parallelweg en de Krom) tot een modern en levend industriegebied te maken. Het gebied moet uitgroeien tot een internationaal toonaangevend centrum voor de maakindustrie, met het accent op scheepsbouw, offshore en metaalbedrijven (maritiem cluster).

Duurzame ontwikkeling

In 2012 is samen met het bedrijfsleven het Plan van Aanpak Stormpolder 2013-2023 opgesteld. Daarin is, naast het creëren van meer werkgelegenheid, een ambitieuze doelstelling voor CO₂-reductie opgenomen. In 2013 is vervolgens een Projectplan Stormpolder 2014-2016 opgesteld, waarin de ambitie staat om een gezamenlijke Energiemaatschappij Stormpolder op te richten en duurzame energie grootschalig wordt opgewekt door zonnepanelen op de daken van de bedrijven en mogelijk door (een) windturbine(s). De plannen voor het gebied worden uitgewerkt door de Stuurgroep Gebiedsplatform Stormpolder waarin de ondernemers en de gemeente zitting hebben.

De groei van de bedrijvigheid op Stormpolder brengt een toename van het verkeer met zich mee. Daarom worden verschillende alternatieven onderzocht, zoals het realiseren van een fiets- en voetveer, andere mogelijkheden van vervoer over water en mobiliteitsmanagement.

Wet Milieubeheer

Controle van bedrijven is een taak die wordt uitgevoerd via Milieudienst DCMR. Onderdeel van de controle is de naleving van de Wet Milieubeheer, waarin onder andere is opgenomen dat bedrijven investeringen in energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar moeten uitvoeren. De Milieudienst heeft de afgelopen jaren reeds de beweging gemaakt van controle naar vertrouwen: als een bedrijf goed

presteert, wordt de controle afgebouwd. Wanneer de gemeente en de ondernemers samen werken aan een duurzaam bedrijfsterrein, is het verder doorvoeren van dit principe belangrijk om het vertrouwen in elkaar te versterken. Controle en handhaving zal nodig blijven, maar een houding van interne motivatie en vertrouwen heeft veruit de voorkeur.

Windenergie

Het College staat in beginsel positief tegenover de inpassing van windenergie in de gemeente, mits de hinder voor omwonenden zeer beperkt blijft en participatie van bedrijven en omwonenden mogelijk is. De gemeente onderzoekt daarom de mogelijkheid van de inpassing van windenergie op bedrijventerrein Stormpolder. Daarmee geeft de gemeente invulling aan het Convenant Realisatie windenergie Stadsregio Rotterdam, die door de gemeente Krimpen aan den IJssel is ondertekend in 2012. Deze potentiële locatie kan ingebracht worden bij de herziening van de Visie Ruimte en Mobiliteit van de Provincie en de daaraan gekoppelde planMER.

Actiepunten

1. De gemeente faciliteert de ondernemers op bedrijfsterrein Stormpolder bij het opzetten van een uitvoeringsorganisatie die voor en door de ondernemers plannen maakt en uitvoert op het gebied van energie, afval en mobiliteit. Een 'Energie Maatschappij Stormpolder' kan daarvan onderdeel uitmaken. Een belangrijk uitgangspunt is dat de ondernemers zelf bereid zijn te investeren in verduurzaming van het gebied.
2. Voor het gebied wordt een energievisie opgesteld, in samenspraak met de netbeheerder en andere energie-experts. Deze energievisie moet een goed zicht geven op de mogelijkheden

van energiebesparing en duurzame energieopwekking in het gebied voor de komende tien jaar.

3. De gemeente onderzoekt daarom de mogelijkheid van de inpassing van windenergie op bedrijventerrein Stormpolder. Is dit mogelijk, dan brengt de gemeente deze locatie in bij de Provincie in het kader van de herziening van de Visie Ruimte en Mobiliteit.
4. De gemeente legt een verbinding tussen verschillende landelijke acties voor verduurzaming van bedrijven en bedrijven die daaraan zouden kunnen deelnemen.
5. Ook in 2015 en 2016 wordt het startabonnement van de Milieubarometer gratis door de gemeente aangeboden. Dat geldt

ook voor de gratis scan 'Kansen voor Verkassen'.

6. Bedrijven kunnen hun ideeën, initiatieven en projecten aan de gemeente voorleggen. Uitgangspunt is dat de bedrijven zelf hun schouders eronder zetten en de gemeente levensvatbare initiatieven verder probeert te helpen.
7. Bij voldoende belangstelling kunnen ondernemers deelnemen aan de cursus Duurzaam Ondernemen.
8. De gemeente probeert ondernemers bij elkaar te brengen in een Duurzaamheidskring, waarin zij kennis kunnen delen, elkaar inspireren en concrete adviezen geven.

Planning en budget

Actiepunt	Inhoud	Verantwoordelijke afdeling	Externe Partijen	2015				2016				2017					
				Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4		
6.1	Faciliteren opzetten uitvoeringsorganisatie	Ruimte	OKK, Gebiedsmanagement														
6.2	Opstellen energievisie Stormpolder	Ruimte	OKK, Gebiedsmanagement														
6.3	Onderzoek inpassing windenergie Stormpolder	Ruimte	Provincie, Regionale														
6.4	Koppeling landelijke initiatieven verduurzaming	Ruimte															
6.5	Milieubarometer & scan Kansen voor Verkassen	Ruimte	OKK, Gebiedsmanagement														
6.6	Faciliteren duurzaamheidsinitiatieven van bedrijven	Ruimte	OKK, Gebiedsmanagement														
6.7	Cursus Duurzaam Ondernemen	Ruimte	OKK, Gebiedsmanagement														
6.8	Faciliteren Duurzaamheidskring	Ruimte	OKK, Gebiedsmanagement														

2.7. Duurzaam beheer openbare ruimte

Het klimaat verandert en gemeenten moeten daarop inspelen. De belangrijkste effecten die in de toekomst waarneembaar worden, is een stijgende zeespiegel, extremere regenbuien, grotere periodes van droogte en een oplopende temperatuur. Wat betekent dit voor de gemeente? Hoe bereidt de gemeente zich daarop voor in de ruimtelijke ontwikkeling? En welke kansen zijn er op het gebied van gezondheid en economie?

De effecten van een veranderend klimaat kunnen lokaal heel verschillend zijn. Op Europees niveau wordt gewerkt aan klimaatadaptatie en stedelijke gebieden vormen daarin een spil. Regionale samenwerking tussen gemeenten is daarbij belangrijk, omdat de vraagstukken ook de grenzen van de gemeente overstijgen en gemeenten veel van elkaar kunnen leren.

Water

De gemeente is omringd door water. Hoogwater kan voor flinke problemen zorgen. Dijkversterking wordt opgepakt in het nationale Hoogwaterbeschermingsprogramma. Wateroverlast in laaggelegen delen van de gemeente wordt in toenemende mate een zorgpunt. Waterberging is op dit moment geen probleem, maar er zijn inspanningen nodig om dat zo te houden. In de gemeente wordt bij herstrating nu al rekening gehouden met klimaatbestendigheid. In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Krimpen aan den IJssel 2013 – 2017 wordt reeds rekening gehouden met intensere neerslag als gevolg van klimaatverandering. Het huidige Stedelijk Waterplan loopt tot 2015. In het nieuwe Stedelijk Waterplan, dat eind 2015 wordt opgesteld, zal eveneens aandacht worden besteed aan de gevolgen van een veranderend klimaat op de waterhuishouding.

Buitenruimte

Krimpen aan den IJssel is een groene gemeente. Die kwaliteit willen we behouden. In de gemeente wordt nieuw verhard oppervlak al gecompenseerd door het aanbrengen van extra groen, hoewel de gemeente niet altijd harde eisen kan stellen. Er wordt al rekening gehouden met de effecten van een veranderend klimaat, onder andere door het

planten van droogtebestendige bomen, door rekening te houden met het vermogen fijnstof op te nemen en door verschillende soorten beplanting te gebruiken. Door een groene buitenruimte kan hittestress worden voorkomen.

In het beheer van de openbare ruimte worden duurzaamheidsaspecten nu al meegenomen. Zo vindt onkruidbestrijding plaats op basis van de Duurzaam Onkruidbeheer (DOB) methode en is ecologische groenbeheer het uitgangspunt.

Klimaatadaptatiestrategie

Een klimaatadaptatiestrategie kan de gemeente helpen bij het verder verkennen van de risico's en kansen van de effecten van klimaatverandering en het formuleren van een strategie om deze om te zetten in concreet beleid. Het uitgangspunt daarbij moet zijn dat de huidige kwaliteit van de leefomgeving gekoesterd wordt en dat actie wordt ondernomen als er een risico of een kans zich aandient. Bovendien maakt een klimaatadaptatiestrategie inzichtelijk wat de gemeente al onderneemt op dit vlak.

Concrete voorbeelden zijn het beter begrijpen van het watersysteem, betere communicatie naar inwoners van de gemeente over wateroverlast en de mogelijkheden zelf een bijdrage te leveren aan klimaatbestendigheid, en het meenemen van klimaatbestendigheid in andere gemeentelijke plannen en projecten.

Actiepunten

1. In de zomer van 2015 stelt de gemeente een klimaatadaptatiestrategie op. Daarbij wordt voortgebouwd op wat er al aan kennis beschikbaar is en worden de inspanningen die nu al gedaan worden, geformaliseerd.

Planning en budget

Actiepunt	Inhoud	Verantwoordelijke afdeling	Externe Partijen	2015				2016				2017				
				Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
7.1	Opstellen klimaatadaptatiestrategie	Ruimte	Regionale samenwerking													

Bijlage: energie, CO₂-uitstoot en afvalscheiding in de gemeente

In deze bijlage worden verschillende cijfers gepresenteerd die van belang zijn geweest bij het opstellen van de uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda wordt een aantal cijfers genoemd die in deze bijlage in meer detail is beschreven. Om de uitvoeringsagenda beknopt te houden zijn deze cijfers in deze bijlage verwerkt. De cijfers zijn ontleend aan het CBS, Klimaatmonitor, Afvalmonitor, Energie in Beeld en andere bronnen.

Waar staat je gemeente?

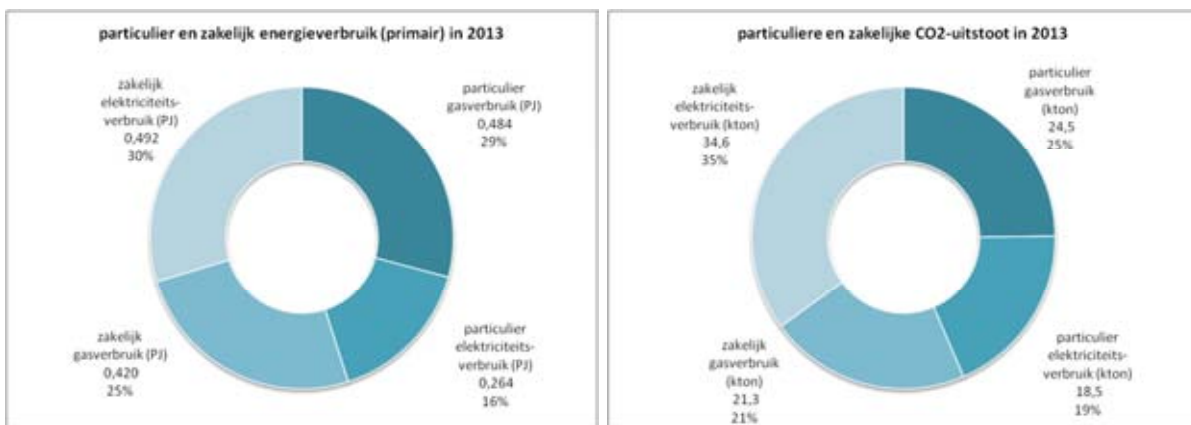
Op de website waarstaattjegemeente.nl presenteert Telos een duurzaamheidsbalans van alle gemeenten in Nederland. De duurzaamheidsbalans laat zien hoe een gemeente scoort op drie aspecten: het sociaal-cultureel, economisch en ecologisch kapitaal. De gemeente Krimpen aan den IJssel neemt positie 136 in op de ranglijst van 403 gemeenten en scoort daarmee hoger dan het gemiddelde in de groep van gemeenten met een vergelijkbare bevolkingsomvang. De gemeente scoort vooral goed op het onderdeel sociaal-cultureel kapitaal. Wat betreft het ecologisch kapitaal scoort de gemeente vooral op het punt van afvalscheiding lager dan andere gemeenten. Om een scherper beeld te krijgen, zoomen we in op een aantal specifieke onderdelen.

Demografie

Het aantal inwoners in de gemeente bedroeg op 1 januari 2014 28.825, het aantal huishoudens 12.002. Het aantal personen per huishouden ligt hoger dan het landelijke gemiddelde.

Energieverbruik en CO₂-uitstoot

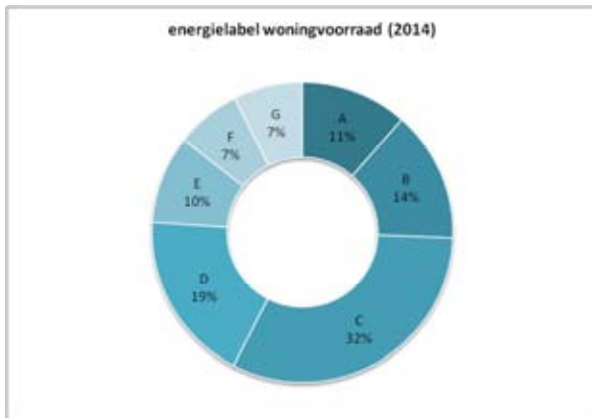
Op basis van de gegevens van de regionale netbeheerder kan een globaal overzicht van het energieverbruik in de gemeente worden gemaakt. Het betreft het energieverbruik van alle bij de regionale netbeheerder aangesloten. In 2013 is totaal circa 25,7 miljoen m³ aardgas en 90,0 miljoen kWh elektriciteit verbruikt. In onderstaande diagrammen is het energieverbruik omgerekend naar primair energieverbruik en is deze tevens omgerekend naar CO₂-uitstoot (direct en indirect).

Uit deze diagrammen blijkt dat iets meer dan de helft van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot op rekening komt van bedrijven.

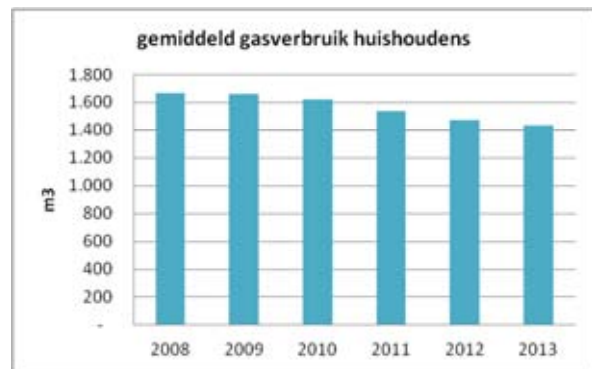
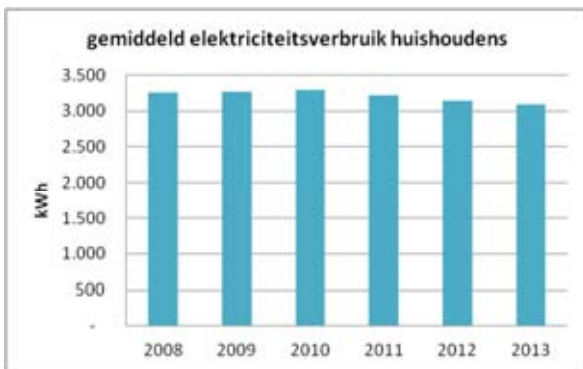
Woningvoorraad

De woningvoorraad in de gemeente bestaat per 1 januari 2014 uit 12.329 woningen. Daarvan is 58% koopwoningen (7.244), 38% sociale huurwoningen (4.460) en 4% particuliere huurwoningen. Onderstaand diagram geeft weer welk energielabel de woningvoorraad heeft. Het betreft voor een belangrijk deel een indicatief energielabel dat is gebaseerd op de leeftijd en de grootte van de woning.

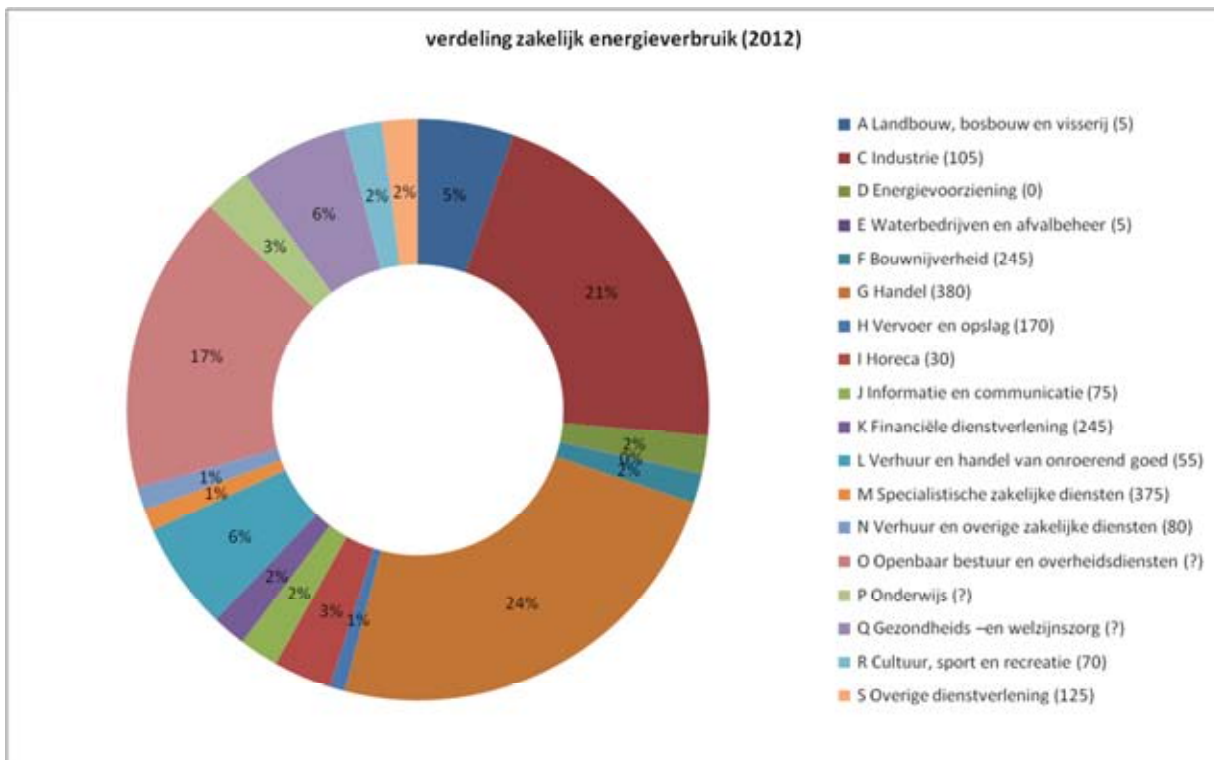
Energieverbruik huishoudens

Op basis van de gegevens van de regionale netbeheerder kan het gemiddelde energieverbruik van de huishoudens in de gemeente worden weergegeven in onderstaande grafiek. De besparing in het elektriciteitsverbruik was in de weergegeven periode gemiddeld 1,0% per jaar en de besparing in het gasverbruik gemiddeld 3,0% per jaar. Het gemiddelde elektriciteitsverbruik ligt onder het landelijke gemiddelde en het gemiddelde gasverbruik ligt boven het landelijke gemiddelde.

Zakelijke energieverbruik

Om tot een globaal inzicht te komen in (de verdeling van) het energieverbruik van bedrijven in de gemeente, kan het energieverbruik per bedrijfstak of branche volgens de SBI2008-indeling nuttig zijn. In onderstaand diagram is het primaire energieverbruik conform deze indeling weergegeven. De cijfers zijn ontleend aan het CBS en betreffen het jaar 2012. Opgemerkt moet worden dat de CBS-cijfers niet altijd compleet zijn en ook onnauwkeuriger zijn dan de cijfers van de regionale netbeheerders. Onderstaand diagram moet daarom als een globale verdeling van het energieverbruik over de verschillende bedrijfstakken gezien worden.

Afvalscheiding

In het Landelijk Afvalbeheer Plan is vastgelegd dat in 2015 65% van het huishoudelijk afval gescheiden moet worden ingezameld. In 2020 moet dit 75% zijn. De gemeente realiseerde in 2012 een percentage van 43%. De afgelopen jaren is er geen stijgende lijn te zien geweest.

	2008	2009	2010	2011	2012
Hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval [kg per inwoner]	333	330	333	347	321
Hoeveelheid grof huishoudelijk restafval [kg per inwoner]	64	56	69	55	61
Scheidingspercentage fijn huishoudelijk afval [%]	23%	21%	21%	20%	19%
Scheidingspercentage grof huishoudelijk afval [%]	77%	79%	77%	79%	78%
Scheidingspercentage totaal huishoudelijk afval [%]	44%	44%	44%	42%	43%

Primair energieverbruik is het verbruik van grondstoffen uit de natuur (kolen, aardgas, olie) voordat deze omgezet worden in een andere vorm van energie (elektriciteit, warmte). Finaal energieverbruik is het energieverbruik dat nodig is om aan het eind van de keten een nuttige toepassing te realiseren.